

PROSA DE NATIVITATE DOMINI.

904 Lætabundus
 Exsultet fidelis chorus,
 Alleluia.
 Regem regum
 Intactæ profudit thorus;
 Res miranda.
 Angelus consilii
 Natus est de Virgine,
 Sol de stella.
 Sol occasum nesciens,
 Stella semper rutilans,
 Semper clara,
 Sicut sidus radium,
 Profert Virgo Filium

Pari forma.
 Neque sidus radio,
 Neque Mater Filio,
 Fit corrupta.
 Cedrus alta Libani
 Conformatur hyssopo,
 Valle nostra,
 Verbum ens Altissimi
 Corporari passum est
 Carne sumpta.
 Isaias cecinit,
 Synagoga meminit
 Nunquam tamen desinit
 Esse cæca.

Si non suis vatibus,
 Credat vel gentilibus,
 Sibyllinis versibus.
 Hæc prædicta.
 Infelix, propera,
 Crede vel vetera;
 Cur damnaberis,
 Gens misera?
 Quem docet littera,
 Natum considera
 Ipsum en genuit
 Puerpera.
 Amen.

RHYTHMI VETERES

DE VITA MONASTICA.

FABRIC. *Bibliotheca mediæ et infimæ latinitatis*, ad calcem tomi III. — In codicibus nonnullis Bernardo tribuuntur.)

904 ². Si vis esse cœnobita,
 Hujus vitæ vitam vita,
 Ut sis re pro nomine.
 Tuæ mentis sordes munda,
 Ut sit Deus laus jucunda
 In utroque homine.
 Solus Deus diligatur,
 Cui solir elinquatur,
 Omnis aus et gloria.
 Honor, virtus et potestas
 Ipsi sit, cujus majestas
 Replet, regit omnia.
 Non est tuum honorari
 Velle nomo, vel laudari,
 Cum sis vitæ miseræ
 Quidquid hic honoris captas,
 Nisi totum Domino aptas,
 Perdis tuum vivere.
 Non tam facile honores,
 Si sentirent et labores,
 Affectarent clerici.
 Volens præesse, non prædesse
 Perdit ipse suum esse,
 Pœna dignus duplici.
 Ad honores sunt parati,
 Ad labores sunt ingrati,
 Jam juvenes cum senibus.
 Totum datur dignitati,
 His nostris temporibus.
 Sic et vita laicorum
 Parum differt a porcorum
 Consuetudinibus.

Supra modum epulantur.
 Intus, foris excæcantur,
 Pleni malis moribus.
 De salute animarum
 Rarus sermo, sed terrarum
 Amplitudo quæritur.
 Qui vero plus potest ditari,
 Vel in altum sublimari,
 Hic beatus dicitur.
 Mundus finem jam minatur,
 Qui tot malis inquinatur,
 Quod prædixit Veritas:
 Caritas jam refrigescit,
 Omnis sanctus obmutescit,
 Abundat impietas.
 Potens ridet impotentem,
 Sic astutus innocentem,
 Adolescens veterem.
 Vir a pari supplantatur,
 Patri puer adversatur,
 Dives spernit pauperem.
 Sanctus is hodie putatur,
 Qui nunc minus inquinatur
 Malis et criminibus.
 Formam vitæ si requiris,
 Non hanc quæras jam in viris,
 Sed in voluminibus.
 Perit lex a sacerdote,
 Pereunt virtutes totæ,
 A sene consilium.
 Multos habemus doctores,
 Paucissimos factores,

In vita mortalium.
 Hanc vitæ captivitatem,
 Si manentem civitatem
 Hic haberem, plangerem.
 Hæc est plane civitas,
 In qua nesciretur veritas,
 Hic si semper viverem.
 Heu! heu! homo cur creatur,
 Cum tot malis inquinatur;
 Velit, nolit, moritur.
 Quod est bonum, hoc vitare,
 Vel quod malum, hoc amare
 Vir infelix, cogitur.
 Hinc nemo jam mirari
 Debet, si hic consolari
 Omnis justus renuit.
 Imo satis est dolendus,
 Qui non mundum respuit.
 In hoc tantum consolatur
 Vere sanctus, et beatur,
 Quia mundus transiet.
 De hoc casu flete mundi,
 Deque peccatis o immundi,
 Quorum dolor veniet.
 Ad te ergo revertere,
 Homo a te desciscens misere,
 Cur sis factus, considera.
 Deus sibi te similem
 Fecit, sed tu dissimilem
 Te facis, augens scelera.
 Consors quondam angelorum,
 Legem tenes jumentorum,

Ipsis factus similis,
 Esca ventri, venter escis,
 Has et hunc frenare nescis,
 Propter quod es fragilis.
 Surge, miser, qui dormitas,
 Imitare cœnobitas
 Antiquorum temporum :
 Qui tenentes viam vitæ,
 Contempserunt non invite
 Opes, vires corporum.
 Erant mundo crucifixi
 Cum vitis, et transfixi
 Charitatis gladio.
 Vitam hanc parvipendebant,
 Nam cœlesti adhærebant,
 Magno desiderio.
 Corpus satis castigabant,
 Lectionibus vacabant,
 Et orabant jugiter :
 Nunquam erant otiosi,
 Omnibus affectuosi.
 Vade, fac similiter.
 Et conserva te devotum,
 Quidquid vides fuge totum,
 Paupertatem elige.
 Non te locus vilitatis
 Angat, vel extremitatis,
 Sed nesciri dilige.
 Te prælato subjugabis :
 Quidquid jubet, observabis,
 Et hoc voluntarie.
 Prælatorum noli judicare
 Facta, sed vitare
 Debes fel invidiæ.
 Temetipsum reprehende,
 Diligenter et attende

Ne quemquam unquam judices
 Pro te reddens rationem,
 Antequam proferas sermonem,
 Ut teipsum vindices.
 Erst tibi salutare,
 Si amari, et amare
 Omnem hominem studeas.
 Quidquid facis, reprobatur
 Apud Deum, nec laudatur,
 Nisi pacem teneas.
 Diligantur juvenes,
 Venerentur seniores,
 Esto charus omnibus.
 Non accipias personam,
 Sed amabis vitam bonam
 In cunctis hominibus.
 Et gaudere cum gaudente,
 Bonum est, Paulo dicente,
 Et flere cum flentibus.
 Ordinatus ordinatis
 Patiens inordinatis
 Eris tuis fratribus.
 Corporum infirmitates,
 Sic et morum paupertates,
 Patienter tolera.
 Neque velis apparere
 Magnus, neque laudem habere
 In hac vita misera.
 Cave ne sis singularis,
 Sed quæcunque operaris,
 In commune facias.
 Canta, psalle, lege, ora,
 Sicut omnes, et labora,
 Vive, et non alias.
 Primus eris ad laborem,
 Tardus autem ad furorem,

Et ad iram ultimus.
 Omnibus subjiçiaris,
 Nunquam aliud loquaris,
 Quam quod habet animus
 Omnem horam occupabis
 Hymnis, psalmis, et amabis
 Tenere silentium.
 Super hoc orationem
 Diliges, et lectionem,
 Nutricem claustralium.
 Habens vestitum et victum,
 Ut fert Apostoli dictum,
 Nihil quæras amplius.
 De colore ne causeris,
 Si sit vilis, tunc læteris,
 Et sic eris sobrius.
 Cave ne sis curiosus
 In vestitu, nec gulosus
 In diversis epulis.
 Sic non eris somnolentus,
 Nec in potu vinolentus,
 Nec vacabis fabulis.
 Nimis est periculosum,
 Esse claustralem verbosum,
 Cum silere debeat.
 Joci quidem sunt ferendi
 Nunquam tamen referendi,
 Quos proferre pudeat.
 Omne fugias peccatum,
 Si videre vis peccatum
 Salvatorem omnium.
 Ipsum corde, ore ora :
 Ut in die et mortis hora,
 Tibi sit auxilium.
 Amen.

ORDO RERUM

QUÆ

IN VOLUMINIS SECUNDI PARTE PRIORI
 CONTINENTUR.

SERMONES GILBERTI ABBATIS DE HOILANDIA IN CANTICUM SALOMONIS.

Sermo I. — In lectulo meo per noctes quæsi quem diligit anima mea (*Cant.* III, 1). 11
 Sermo II. — In lectulo meo per noctes quæsi quem diligit anima mea (*Cant.* III, 1). 17
 Sermo III. — Quæsi illum, et non inveni (*Cant.* III, 1). 22
 Sermo IV. — Surgam et circuibo civitatem, per vicos et plateas quæram quem diligit anima mea (*Cant.* III, 2). 26
 Sermo V. — Per vicos et plateas quæram quem diligit anima mea (*Cant.* III, 2). 32
 Sermo VI. — Num quem diligit anima mea vidistis? (*Cant.* III, 3). 38
 Sermo VII. — Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea (*Cant.* III, 4). 42
 Sermo VIII. — Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea (*Cant.* III, 4). 47
 Sermo IX. — Tenui illum, nec dimittam, donec intro-

ducam illum in domum matris meæ (*Cant.* III, 4). 52
 Sermo X. — Non dimittam illum, donec introducam illum in domum matris meæ. (*Cant.* III, 4). 55
 Sermo XI. — Tenui, nec dimittam illum, donec introducam illum in domum matris meæ, et in cubiculum genitricis meæ (*Cant.* III, 4). 58
 Sermo XII. — Tenui, nec dimittam illum, donec introducam illum in domum matris meæ (*Cant.* III, 4). 61
 Sermo XIII. — Tenui nec dimittam illum etc. (*Cant.* III, 4.) 64
 Sermo XIV. — Adjuro vos, filiæ Jerusalem, per capreas, cervosque camporum, ne suscitatis neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit (*Cant.* III, 5). 68
 Sermo XV. — Quæ est ista quæ ascendit per desertum quasi virgula fumi ex aromatibus? (*Cant.* III, 6) 74
 Sermo XVI. — Lectulum Salomonis sexaginta ambiunt ex fortissimis Israel (*Cant.* III, 7). 80
 Sermo XVII. — Ferculum sibi fecit rex Salomon de lignis Libani (*Cant.* III, 9). 87
 Sermo XVIII. — Ferculum sibi fecit rex Salomon de lignis Libani (*Cant.* III, 9). 92